ԹԻՒ 399 Զ. ՏԱՐԻ Ը. ՇՐՋԱՆ **1874** 24 ՅՈՒԼԻՍ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

Ամէն իւրաքանչիւր շրջանը 52 օրինակ է։
Խորագրութեան տեղն է Պոլիս, Զինեմրլի խան վերի յարկ թիւ 18։
Դուրս երթալիք թերթից փոստայի ծախքը առնողին վրայ է։

Շրջանին գինը դահեկան կանխիկ 60
Կիսաշրջանը » » 50
Մէկ թիւը փարայ 50
Ծանուցման տողն է դահեկան . . . . . 2 »

ԹՇՆԱՄՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ
ԱՆԱՐԳԱՆՔ
ՅՈՒԼԻՍ 17 ԷՆ ԵՏԵՒ

Ա.

«Ազգային երեսփոխանութեան ներկայ վի-«ճակը պատակոխալ է, ապարդիւն է, իւր կոչման «ու պաշտօնին պարտականութեանց, ինչպէս «նաև ազգին պիտոյից և ակնկալութեանց «պատասխանելէ հեռի է, ուստի և հիմնական վի-«ճանորոշութեան կարօտ է»։

«Մեր երեսփոխանութիւնը՝ ազգին ընդ-«հանրութեան փոխանորդն, և անոր կամքը ներ-«կայացնելու պաշտօնին տէրը չէ. ընդհակա-«ռակն փոխանակ ազգին ընդհանրութիւնը «ներկայացնելու, անոր խիստ սակաւաթիւ և մէկ «անձան մասին ներկայացուցիչն է։

«Մեր երեսփոխանաց ընտրութիւնը կոպտա-«խոխալ է»։

Պոլիս, Յուլիս 18։

Պնակալէզ՝ սոյն ինքնական կամ անարդիւն խօսքերը կընէ ճիշդ ու ճիշդ այն օրերը, յորում Խրիմեանի գործակատար Պապօալ իր գողունի հրատարակած յայտարարութեամբը աւելի յառաջ անցնելով կըսէ,

«Գողերով, աւազակներով, անպատիւնե-«րով, խռովարարներով և անբարոյականներով «կը բաղկանայ քո Երեսփոխանական ժողով, «ո՞վ Հայ, և կամ աւելի որոշ խօսելով, ասոնք «միայն են քո երեսփոխաններ ընդ պաշտպա-«նութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր»։

Արդ՝ մեր երեսփոխանութիւնը՝ կամ ազ-գին ներկայացուցիչն է, կամ չէ։

Եթէ է՝ անհնար է որ Պնակալէզ չդատա-պարտուի, եթէ իրաւ քաղ. ժողովը՝ Ազգին պաշտօնական մարմնոցը դէմ եղած թշնամա-նաց համար, պէտք եղած միջոցը պիտի ձեռք առնու։

Մեր երեսփոխանաց ընտրութիւնը, որ սոյն վերջին երկու ամսոց մէջ չփոխուեցաւ, այլ նոյն է՝ ինչ որ էր չորս տարիէ ի վեր, կամ կոպտախոսալ է կամ չէ։

Եթէ չէ՝ անհնար է որ Պնակալէզ չպատ-

ժուի, զի Պնակալէզ մինչդեռ Խրիմեանի աւուր երեսփոխանութիւնը օրինաւորապէս ընտրեալ ազգին ներկայացուցիչները կը կոչէր, սկսաւ Ներսէս Սրբազանի աւուր երեսփոխանաց ընտրութիւնը կոպոխոդ կոչել, ճիշդ այն միջոցին, յորում Խրիմեանի պաշտպաններն ու գործակատարները յարձակելու ելած են Ներսէս Սրբազանի, բոլոր ժողովոց և պաշտօնէից դէմ, և փորձ կը փորձեն ազգը անիշխանութեան մէջ ձգելու, յայտնի ու գաղտնի միջոցներով։

Բ.

Հասարակութեան կողմէն հանրագրի մը վրայ խօսելով,

«Հանրագրին մէջ գրուած է եղեր նաև թէ «Ընդհ. ժողովոյն մէջ դժգոհութեան ցոյցեր «ընող և ձայն բարձրացնողները ինչո՞ւ հա«մար անպատիժ կը մնան»։

«Զեն մոռածեր խեղճերը որ դովաս Ազգ. «վարչութիւնը ամբաստանութեան տակ կը «ձգեն և ոչ թէ այդ ցոյցերն անողնե«րը, զի եթէ սոքա յանցաւոր են, ինչո՞ւ հա«մար Ազգ. վարչութիւնը այսչափ ատեն է, ոչ պատժեց զնոսա և ոչ ալ պատժել տուաւ։ «Ըսել է թէ Ազգ. վարչութիւնը կամ գործակից «է այդ ցոյցերը անողներուն և կամ էրա՞ռնտ «մը չ՚ գտած մինչև ցարդ պատժել տալու «զնոսա»։

«Այս երկուքին ո՛րն ալ ըլլայ ամբաստա«նած անձերնին աղաս կը մնան դատապար«տութենէ, և կամ Ազգ. վարչութիւնը մե«ղապար կըլլայ։

Օրն՝ Վարչ՝ Յ՝ Լ՝ 18.

Այն տողերը՝ կամ թշնամանութիւն և անարգանք են Ազգ. վարչութեան դէմ կամ չեն։

Եթէ են, և Քաղ. ժողովն ալ իր խօսքին և պատուոյն տէրն է, անկարելի է որ անպատիժ մնան։

Գ.

«Ազգ մի՝ այն ըրանէք Փափազեանի, Բ՝ «Բանչոլ Օգոստէնի, Բէբէ Քրիստոսատուրի, և ան«բարոյականութեամբ պերճացեալ Պէկեանի և այլ «արբանեկաց ձեռքը խաղալիք անելու չափ «վատ չեմք»։

Օրն՝ Վարչ՝ Յ՝ Լ՝ 18.

Եթէ Փափազեան, Օգոստէն, Քրիստոսատուր և Պէկեան էգիշնաիք ազգային երեսփոխան են.

Եթէ ազգը ատոնց ձեռքը խաղալիք չէ.

Եթէ ատոնք ըրանէք, Բ՝ Բանչոլ, Բէբէ և անբարոյականութեամբ պերճացեալ չեն.

Եւ եթէ Քաղ. ժողովը իր խօսքին տէրն է.

Անհնար է որ Օրթավախչիի չպատժուի։

Դ.

Սեբաստացւոց ուղեալ՝

«Մարդատարուկները բաւական մեր արիւ«նը ծծեցին, հերիք կըսեմ քնանանք, մենք «Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն մէջ ամենամեծ իրա«ւունքներ ունինք, մեր իրաւունքները ջա«տագովենք պահենք ու պահպանենք, չը «թողունք որ մեր իրաւունք այլոց շահա«խընդրութեան դրամագլուխ լինի»։

Օրն՝ Վարչ՝ Յ՝ Լ՝ 18.

Եթէ Սեբաստացւոց արիւնը ծծող մարդատարուկներ չկան.

Եթէ զՍեբաստացիս Ղալաթիոյ եկեղեցիէն իրենց իրաւունքը առնելու ելլելու դրդռելը յանցանք է.

Եթէ Ղալաթիոյ եկեղեցին իրենց շահախընդրութեան դրամագլուխ ընողներ չկան.

Եւ եթէ Քաղ. ժողովը իր խօսքին տէրն է.

Անհնար է որ Օրթավախչիի չպատժուի։

Ե.

«Պատրիարքարանի Օտաճի Մեծմեծրուքեան «և Եսսայեանի Գալուստ՝ Սեբաստացւոց մէջ «շրջելով, Սեբաստացիք իրարու դէմ կը «դրդռեն, այսպիսի վտանգաւոր անձինք «Պատրիարքարանի մէջ պահելը վտանգաւոր «է»։

Օրն՝ Վարչ՝ Յ՝ Լ՝ 18.

Եթէ Մեծաքրիստեան և Գալուստ՝ Պատրիարքարանի պաշտօնեաներ են, և արեւուլուսոյն պէս յայտնի եղած Խրիմեանի վերաբերեալ պատճառի մը համար միայն է, որ ատոնց Պատրիարքարանէ հեռացումը կուզուի, այդպիսի անտեղի ամբաստանութեամբ.

Անհնար է որ Օրթավախքֆի չպատժուի։

Զ.

«Գիտէ Ներսէս Սրբազանը թէ ո՞վ է Եդեսեանը, գիտէ նաև անոր ինչ ծանր յանցանքներով դատապարտուած ըլլալը»։

«Եթէ Նորին Սրբազնութիւնը ասոնք գիտնալէ ետքը, Եդեսեանը վերստին Զմիւռնիոյ տեղապահ կարգել ուզէ, այն ատեն Զմիւռնիացիք ալ ազատ պիտի ըլլան ուզած ճամբանին երթալու, հետեւելիք չարութեանց բոլոր պատասխանատուութիւնները Նորին Սրբազնութեան վրայ թողլով»։

«Զմիւռնիացիք Եդեսեանի վարքը ու բարքը և անոր ամէն շարժմունքները գիտելով, յայտնապէս տեսան և հաստատեցին թէ, այդ մարդը՝ թէ և կարգաւոր՝ կրօնէ ոչնչի. «վասն զի իւր ուրեւ բերնով Հայաստանեայց «եկեղեցին պղծած է. թէ և հպատակ տեղապահ մը՝ կառավարութեան հաստատած «չէ»։

«Այս տեսակ եկեղեցականները ոչ միայն «իրենց պաշտօններէն զրկել պէտք է, հապա «եկեղեցոյ բակերէն ալ դուրս վանել պէտք «է»։

Օրթավախքֆի, յունիս 18.

Եթէ Եդեսեանը աղդին ի պաշտօնի մէկ եկեղեցականն, Ամասիոյ առաջնորդն և Զմիւռնիոյ տեղապահն ըլլալով, աղդին մէկ պաշտօնեայն կը համարուի.

Եւ եթէ Քաղ. ժողովը իր խօսքին տէրն է.

Անհնար է որ Օրթավախքֆի չպատժուի։

Է.

Ամբրոսիոս վարդապետի անմեղապարտութեան առթիւ.

«Ինչպէս կը համարձակի խառն ժողովը առանց «ինքիրեն հանելու, անմեղ է, անպարտ է ըսելով այդ «վարդապետը Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցոյ, միանդամայն և յետոյ Գալատիոյ «պէս թաղի մը քարոզիչ կարգել, և Երեսփոխական ժողովն ալ ինչպէս զայն անդամ կընտրէ Կրօն. ժողովոյ»։

Օրթավախքֆի, յունիս 20.

Ամբրոսիոս վարդապետ՝ իր եղբօրը՝ իրեն դէմ բացած դատէն կամ արդարացած է կամ ոչ։

Եթէ արդար եղած է.

Եթէ աղդին պաշտօնի վրայ մէկ եկեղեցականն է.

Վերոդրեալը՝ ընդհանուրինն և անարգանք է

Աղդին պաշտօնեայ անմեղ մէկ եկեղեցականին դէմ։

Կրօն. և Քաղ. ժողովոյ խառն ժողովին դէմ.

Ընդհանուր ժողովին դէմ.

Ուստի Կրօն. և Քաղ. ժողովն ալ պարտական է՝ ըստ իւր յայտարարութեան, որ 'ի 17 յուլիսի, պատժել տալ զՕրթավախքֆին։

Բայց որպէս զի օդի մէջ չէնք չինած չըլլանք, հոս մէջ կը բերենք Ամբրոսիոս վարդապետի արդարացումն իլամին եղրակացութիւնը, բուն իսկ տաճկերէն լեզուով, հանդերձ հայերէն թարգմանութեամբ, որ տրուած է 1291 մուհարրէմ 21 թուականով, Բերայի Ոստիկանութեան պատժական ատենին մէջ, և որ 'ի հարկէ հաւատարմութեամբ առնուելով հրատարակուած է նոյն իսկ Օրթավախքֆիի մէջ։

ՕՐԻՆԱԿ ԻԼԱՄԻՆ

Իճրա ղըլընան թահդրդաթը խթինթադեյէ, վէ ուսուլը մուհաքէմէ նէթիճէսինէ նաղարէն, Պողոսըն շիւպհէաթընը տայի օլան ահվալտէն էն պաշլըճալէրի՝ (հոս մէջ կը բերէ Պողոսին կասկածանաց քանի մը առիթները) մատէլէրի իլէ, պաղը շիւպհէաթը ա-

տկեսաէն իպարէթ օլուպ, վուդուբ ֆիիլէ տայիր, կէրէք միւտտայի Պողոս թարաֆընտան, վէ կէրէք վալիտէ վէ հէմշիրէլերի ճանիպլէրինտէն, պիր կէօնա իֆատաթ վուդու պուլմամասընա պէնայէն, միւտտայիի մէրդում Պողոսուն՝ պիրատէրի ալէյհինտէ, իգամէ էյլէտիկի ըրզ տավասը, ուսուլէն ՍԱՊԻԹ ՕԼՄԱՄԸՇ տըր »։

Թարգմանութիւն.

Կատարուած հարցաքննութեանց ստուգութիւններէն և դատաստանական օրինաւորութեան եղրակացութիւնէն տեսնուելով, որ Պողոսին կասկածանաց առիթ եղած ամենագելխաւոր բաներն (հոս մէջ կը բերէ Պողոսին կասկածանաց քանի մը առիթներն) և ուրիշ քանի մը սոյնպիսիներ, լոկ անտեղի կասկածանքէ յառաջ եկած բաներ են. և՝ թէ՝ Պողոսին, թէ՝ մօրերնուն և թէ՝ քուրերնուն կողմանէ, իրականութեան վերաբերեալ բնաւ մէկ դէպք մը մէջ չբերուելով, դատախազ Պողոսին ամբաստանեալ եղբօրը դէմ բացած պատուոյ ամբաստանութիւնը ըստ օրինի ՉՀԱՍՏԱՏՈՒԵՑԱՒ։

Ը.

« Պ. Օրադիր . . . ի՞նչ, կուզե՛ս որ հոս ալ « կոխ և խռովութիւն յարուցանես, մէկ մէկու « ինչմանէ, անպարկեշտ խօսքեր ընելով վարժեցնես. օ՛ն, « օ՛ն, դու քու երեսփոխանական ժողովոյն « մէջ գնա »։

« Ամենքը վրան կը թափին և ոտքէն ձեռ« քէն բռնելով խայտառակաբար դուրս կը հա« նեն »։

Հաւկնաբան, յուլիս 20.

Եթէ Օգսէն էֆէնտի երեսփ. ժողովոյ մէջ բնաւ կռիւ և խռովութիւն հանելու պատճառ եղած չէ, և պատուաւոր երեսփոխան մը է.

Եւ Քաղ. ժողովոյ յայտարարութիւնը իրաւ է, թէ երեսփ. ժողովոյ, վարչութեան, երեսփոխանաց և որ և է պաշտօնական անձանց դէմ ընդհանրական և անարգական խօսքեր ընողը՝ պէտք պատժել տայ.

Հաւկնաբան անպատճառ պէտք է որ պատժուի։

ԱՖՎ. ԷԹՄԷԼԻ

Մա թէէսուֆի ազիմ կէօրմէքտէյիզ քի, կիւնտէն կիւնէ զուհուրա կէլմէքտէ օլան միլլէթճէ վագալար, միլլէթիմիզին ախլագը համիտէ ճիհէթիյլէ կէրիտէ դալմասընը թասլիգ իթմէքտէ տիրլէր։ (Տիդդաթ իթմէք լազըմ տըր քի, արթըգ միլլէթէ ախլաքը պուզուք տէմէք գալդը)։

Կիւն եէնի, մուարազա եէնի, տէրտ եէնի, պէլա եէնի. պագբզ տա սէվինէճէք հիչ պիր հալ կէօրմէքտէ (քէօրլար իչին էօյլէ տիր), վէ հիչ պիր հավատիս իչիթմէքտէ վէ օգումադտա տէյիլիզ. (Եիւրէյին չէքմէզ քի օգուլասըն)։

Պու կիւնլերտէ իչթէ պիր տէ ցայտարարութիւն բաթըրթըսը վէ արպէտասը չըդմըշ տըր, (ըէզալէթի տիմէյէ նի՞չին չէքինիյօրսուն) էհալի իքի թարաֆ օլարագ պիրպիրպիրինէ հադարէթ վէ ատավէթ իյլէմէքտէ տիր. (Գօրդմա ահալիյէ պիր չէյ եօգ, մատտէ պիր գաչ ատէպտիզին մէդատիրինի պիլտիրմէքտէն իպարէթ տիր)։ Ղազէթալարտա օգուտուզումուզա կէօրէ, նիհայէթ իչ հիւքիւմէթէ տիւշմիւշ, (տիւշիւրմիւշլեր տէ) վէ պիր թագրմ ույզունսուզլուգլարա սէպէպկէթ վէրիլմէկէ պաշլամըշ տըր. (Հիչ պիր ույզունսուզլուգ եօգ, իչլեր թամ չիմ տի սըրասընա կիրմէյէ պաշլամըշ տըր) պունլարա նէթիճէ վէրիլմէք էլզէմիյէթտէն տիր, (վալլահի թահթընտան պէն տէ չըգարըմ տէյի գօրդուսունտան տըր.) խալգ ղազէթալարտա պէօյլէ չէյլէր օգուլյուգ, վէ էվլէրտէ գահվէլէրտէ պէօյլէ մուզիրը չէյլէր իւզէրինէ գօնուշմադտան իսէ,

(հանկիսը տբր մուղիրը, Օրադիրին եաղտը-ղը պի մանէնտ պիր պահս մը) ուլում ու ֆիւնուն, վէ սանաի վէ թիճարէթ, վէ թա-լիմ ու թէրպիյէտէն պահս իտէր չէյլէր օ-գուսալար վէ գօնուշսալար պին քէրրէ կի օրուր։ (Շիմոիյէ գատար ադլէն նէ՞ռտէ ի-տի)։

Կէրչի գահրըմանլատան (եալան տբր), վէ մուարազայա պիր դաթ տահա թադվիյէթ վէրմէք իսթէմէտիկիմիզատէն (պիլլահի եա-գայը էլէ վէրմէյիմ տէյի տիր), սիւքիւթի ինթիյար կյէմէքտէ (էթտիրթմէքտէ տէ-սէն տահա տօղրու օլուր), վէ էլիմիզատէն կէլտիկի գատար միլլէթճէ իշլէրտէն վէ լա-գըրտըլարտան դաչընմագտայըզ (ատամքն ադլը օլսա ինանսա)։ լաքին, տօղրույու սէօյ-լէմէք էկէր ճայիզ իսէ, իշլէրին պու տէրէ-ճէ ֆէնա պիր հալ ու հէյեէթ քէսպ ինթմէ-սինէ (նի՞չիւն, ալլահալէմ Ներսէս Շրբաղան Խրիմեանա պէնզէմէյօր), պիր գաչ ղա-զէթալար վէ պիր գաչ ատամլար զիյա-տէ սէպէպկյէթ վէրմէքտէ տիրլէր (պիրի սէնսին, իբրինճիսի գաֆատարքն Պնակալէզ) պու տէրէճէ ղարաղ վէ ատավէթ ինսաֆա գարշը տբր (քիմի՞ն քիմէ ղարաղը, քիմի՞ն քիմէ ատավէթի, աչըգ սէօյլէ), պիրաղ տա պիճէնապլըգ իտէրէք պիրպիրլէրինէ աֆվ ինթմէլի (ալը՞ռմքսքն) վէ մուհապէթ վաղ ինթմէլի տիրլէր (տահա էքտիկին ատավէթ թօհումլարընքն միւրէքքէպի գուրումամբշ տբր)։

Աբլաթէ պօղոս

Մենք ալ մա Ընէսոյ-ֆի ադմ պէյան կըսենք որ «ֆվ չըլալէ զատ, Խրիմեանի գործակա-տար՝ Պապօ Գրիգոր՝ եախան ձեռք տուեր, մշեալ յայտարարութեան տպագրել տուող ու ցրուել տուողն ինք ըլլալը խոստովաներ և ոստիկանութեան դրան հսկողութեան տակ կը գտնուի եղեր։

Եւ կըսուի թէ Խրինթադին տակէն Խը-ռիմեան, Պնակալէզ և Ախլադը պօղուդ պի-տի ելլեն եղեր։

Ասոր համար,

Ախլադը պօղուդ՝ «ֆվ ԷՊՈՒԼԷՆ ձեռք է ա-ռեր։

Իսկ Պնակալէզ՝ չքմեղ ու չգէտ ձեւանա-լով և կէս պաշտպանութիւնը դարձեալ ձեռ-քէ չձգելով կըսէ,

Թէ «յիշեալ յայտարարութեան պարունա-կութիւնը՝ Փափազեանի, Քրիստոստուրի, Պէկեանի, Օդսէնի և այլոց դէմ ամբաստա-նութիւններ են եղեր»։

Թէ «չորս հինգ մարդ, որոց մին Ֆինճան-ճի խանի օտապաշի Պապ մականուանեալ մեծապատիւ Գրիգոր աղան է եղեր, ինքնին ոստիկանութեան դուռը երթալով յայտարա-րեր են եղեր թէ յայտարարութիւնը հանողն իրենք են, և թէ պատրաստ են անոր մէջ գրուած ամբաստանութիւններն հաստատել»։

Մտադիր ըլլալ պէտք է որ Ընդհ. Ժողո-վոյ, Քաղ. և Կրօն. Ժողովոյ և Ս. Պատրիարքի դէմ եղած Նախատական խօսքերուն, և ազգը ապստամբութեան և անիշխանութեան գրգռուած ըլլալուն բնաւ խօսքը չըներ Պը-նակալէզ։

Բայց մենք ալ դարձեալ մա Ընէսոյ-ֆի ադմ պէյան կընենք որ, երեկ Քաղ. Ժողովոյ և Ս. Պատրիարքի կողմէն գրուեր է եղեր ոստի-կանութեան վսեմ. Պաշտօնէին թէ այդ յայ-տարարութեան տպող և հրատարակողներն լաւ խրինթադ ըլլան, և խրինթադին տա-կէն ելլելիք բոլոր անձինք ըստ օրինաց Տէ-րութեան խստիւ պատժուին,

Զի՝

Յուլիս 31 ին՝ Քաղ. Ժողովը ծեծել տուող-ները անոնք են եղեր։

Օգոստ. 24 ին՝ Ընդհ. Ժողովոյ մէջ քանի մը արիկայից կամքը Ազգին կամքին տեղ անցու-նել տալ ուզողները անոնք են եղեր։

Սեպտեմբեր 28 ին՝ Ընդհ. Ժողովոյ դռնը-փակ նիստի դռները բռնաբարել տուողնե-ը անոնք են եղեր։

Եւ վերջապէս՝

Յուլիս 5ին՝ ընդհ. ժողովոյ մէջ խառնուրդ հանելու համար, ժողովին և Ս. Պատրիարքին դէմ ցոյցեր ընելու և ժողովոյ Դիւանին դէմ ձեռք վերցուցեալ յանդգնողները թելադրողները անոնք են եղեր։

Որ այդ ամենով և յայտնի ստորագրութեամբ դրուածներով չյաջողելով, հիմա ալ կեղծ ստորագրութեամբ այդ տեսակ դաղտնի հրատարակութեանց միջոցը ընտրած դատնուեր եղեր են եղեր։ . . . . ։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ԽԱՅՏԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Յայտարարութիւն ըսուածը մէկ կամ երկու մարդ կը դրէ, մէկ կամ երկու մարդ տպել կուտայ, մէկ կամ երկու մարդ կը ցրուէ, մէկ կամ երկու հարիւր հոգի ալ կը կարդայ, վասն զի ձրի է. ստակով ըլլայ նէ, կարդացող բնաւ չունենար։

Կարդացողներէն որոնք որ խնդիրներուն վրայ տեղեկութիւն չունին, կը դայթակղին, իսկ տեղեկութիւն ունեցողները կարեւորութիւն չեն տար, այլ կը մեղքնան թուղթը, դրիչը և տպագրութեան ծախքը։

Դայթակղող անձինք ալ անվնաս կըլլան. վասն զի ազգային խնդիրները հասկնալու մտադ չունեցող անձինք առօրին կրնան զայրանալ, խաբուելով յայտարարութեան պարունակութենէն, բայց հետեւեալ օրն ալ կը մոռնան։

Գիտեն ազգայինք, որ մէկ տարիէ ի վեր պատրիարքական խնդրով կ'զբաղի ազգը. աջակողմը կամ որ նոյն է, Խրիմեան կուսակցութիւնը շարունակ անստորագիր յայտարարութիւններ հրատարակեց. դէպոյ հայեր, ոչ ջոգոյ հայեր, 4000 ոտրաֆրուրեան դերեր, 4 գլխոն հայոց երեսփոխաններ, ևն. ևն. ծածկեալ ստորագրութիւններով։

Գիտցողները գիտէին, որ այդ յայտարարութիւնները Խրիմեանի կամքը, Սրուանձտեանցի դրչէն և Վանեցի Պապո Գրիգորի միջոցաւ կը հրատարակուէին։ Ահա այս շաբթու ոստիկանութեան դրան մէջ պաշտօնապէս հաստատուեցաւ թէ վերջին յայտարարութեան հեղինակը Խրիմեանի 25 տարուան սպասաւորը և ներքին խորհրդականը ճանչցուած Վանեցի Պապո Գրիգորն է եղեր որ Ոստիկանութեան առջև խոստովաներ և ստորագրեր է։

Այս անձին հետ 3—4 ուրիշ անձինք ալ միացեր և ըսեր են որ մենք ալ նոյն յայտարարութեան հեղինակներն ենք. բայց ասոնք թերևս տեղեկութիւն անգամ չունէին նոյն յայտարարութենէն, այլ միայն Պապօն առանձին չձգելու համար ինքզինքնին ալ կրակը ձգած ըլլան։

Այժմ ոստիկանութեան դրան մէջ խթինթաքի յանձնուած է դործը. և Օգսէն էֆէնտիին մահու սպառնալիք ըրած ըլլալնուն համար, տեսնենք ի՞նչպէս պիտի կարենան աղաւիլ արդարութեան ձեռքէն։

Հիմա ամէն մարդ պիտի զարմանայ մէկ կողմէն Պապօ Գրիգորին աներկիւղութեանը վրայ, միւս կողմէն նոյն յայտարարութեան անստորագիր ըլլալուն վրայ։ Պապօ Գրիգոր շատ աղէկ գիտէ գրգռելու և յուզելու միջոցները. յայտարարութեան ներքև «ԱՆ Վանեցի» չեն ստորագրեր այլ Պօլսեցի. որպէս զի կարենան Պօլսեցիք Պօլսեցւոց դէմ հանելու։

Այս տեսակ խարդախ և գրգռիչ միջոցները քանի՞ մը անգամուն երեսփոխաններ կրնա՞ն անուանարկել, և Ներսէս սրբազան և արդի վարչութիւնը կրնա՞ն արատաւորել. և Խրիմեան կրնա՞յ արդարանալ։

Ոստիկանութեան առջև Պապօ Գրիգոր ծանուցեր էր թէ 10—12 հազար ժողովուրդ ենք մենք. խեղճը կարծեր է որ ատով ոստիկանութեան առջև դատը կրնայ շահիլ. պարզելուս գրգռիչ մը ըլլալը հաստատեր է իր խոստովանութեամբը։ Գ.

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

Մայրաքաղաքիս Թաղերէն ոմանց մէջ աշխարհական անձինք՝ երբեմն դիտութեամբ և երբեմն չդիտութեամբ Թաղ. խորհրդոց՝ եկեղեցական զգեստ կամ անօթ ի ձեռին ժողովրդէն դրամ հանդանակելու անպատշաճ սովորութիւնն ունին. Կրօնական Ժողովը՝ եկեղեցւոյ անպատուութիւն համարելով զայդ՝ կը հրամայէ, որ Թաղ. խորհուրդք երբէք չներեն այդպիսի հանդանակութիւններ, և ընել յանդգնողայ դէմ պարտուպատշաճ խստութիւնն ի գործ դնեն։

Ի դիմաց Կրօն Ժողովոյ

Աշդ. Վարչ.

Ատենադպիր Ատենապետ

Խոչէն Վ. Պ. Կէրոյեան Խոչէն Աբե. Նուր Պէյ

ՏԻՓԼՕՄԱԼԸ ԱՎՕԳԱԹ ՄԸ

Ասկէց քանի մը տարի առաջ Հարուստ վաճառականի մը տղայ Մէքթէպը Սուլթանին ուսմունքը լմնցնելով հօրը քովը կը մնայ, չատ չի քշեր մաղաղային ապրանքները ժան սուղ վերէսկէ բէշին ասոր անոր ծախելու կսկսի։ Հայրը տեսնելով որ տղան վաճառականութեան գործողութեանց չատ փափաք ունի, հազար ոսկի դրամագլխով չարշին խանութ մը կը նստեցնէ, 6 ամիս չի քշեր հազար ոսկիին տակէն կը մնայ վերայէն կելնէ։ Հայրը երկրորդ անգամ հազար ոսկի դրամագլխով Բերա Տէօրթեօլ աղին խանութ մը բանալ կուտայ, մեր երիտասարդը Բերայի առեւտրական յարաբերութեանց աւելի յաջողակ ըլլալով այս անգամ 4 ամիս կանցնի չանցնիր հազար ոսկին մէկ սօլուխէն կուտէ կը հատցնէ, պարտքն ալ մինչև կոկորդը կելլէ։ Հայրը տեսնելով որ տղան այս ընթացքով զինքը մոխիրի վրայ պիտի նստեցնէ, և ուզելով որ պալթայի մը կոթ ըլլայ, կը կանչէ կը հարցնէ տղուն։

— Տղաս, ի՞նչ է միտքդ, ստակ վաստակելու հավէս չունի՞ս։

— ի՞նչ ըսել է, վաստակելու մեծ փափաք ունենալէս ստակները շուտ շուտ ուտելէս կը հասկցուի, չէ՞ք հաւատար նէ քանի մը հազար ոսկի տահա տուէք նայեցէք ի՞նչ շուտ կը լմնցնեմ։

— Գիտեմ գիտեմ, կը հաւատամ, իմին ալ ստակներուս լմնցնալուն մատ մը մնաց. վերջը դուն ալ բացը պիտի մնաս ես ալ, ասոր համար միտքս քեզի ալօքաթ մը ընել է. դուն ի՞նչ կըսես։

— Սքանչելի դաղափար, հայր իմ։ խրկեցէք զիս Բարիզ երկու տարի կարդամ նայեցէք ի՞նչ կուգամ.

Հայրը հետևեալ օրը տղան Բարիզ կը խրկէ ապսպրելով որ շուտ սորվի ու ստակ չի վատնէ. վեց ամիս ետքը տղան 300 ոսկիի բօլիցա մը կը քաշէ հօրը վրայ ըսելով թէ գիրք ու դպրոցի տուրք է, հայրը կը վճարէ։ Չորս ամիսէն 500 ոսկիի բօլիցա մը տահա, քննութեան և մանր մունր ծախքերու համար, ասալ կը վճարուի, 5 ամիսէն 700 լիրայի բօլիցա մը տահա կուգայ ասվերջին նէ տիբլոմ կառնեմ կոր կըսէ, խեղճ հայրը տղուն ապաւինելով մաղաղային ապրանքներուն ամէնն ալ կը ծախէ ասալ կը վճարէ, երկու ամիսէն տղան 400 լիրայի քամեալ մը տահա կը քաշէ գրելով թէ, «Հայր իմ ասիկայ ճամբու ծախք ու հոս տեղի մանր մունր պարտքերուս համար է, մի վախնաք ասալ վճարեցէք, թօփ նետելու համար տեատրակներ չինելու վարպետութիւնը սովրեցայ, ուզածնուդ չափ թօփ նետեցէք, պարտքերնիդ մի վճարէք, ես կուգամ կաղատեմ։

Մեր վաճառականը արդէն ճարը ու ստակները հատած, ուզէ չուզէ թօփ նետելու վիճակի մէջ դտնուած ըլլալուն՝ սոսկալի ձայնով թօփ մը կը նետէ, թօփին ձայնը դեռ չի կտրած տղանալ Բարիզէն կուգայ, հայրը տեսածին պէս տղուն ճիտը կը պլլուի։

— Տղաս, մերելի տղա, ժամանակին հա-

սար, լսեցի՞ր դվլուս եկած անպատուութիւնը։

— Բան մը չէ, ես քու պատիւդ նորոգելու համար ինծի համար յատկապէս շրմէն տը ֆէռ բռներ անանկ եկեր եմ, բերէք ինծի տեսրակները։

Հետևեալ օրը վարպետ ավօդաթը անմիջապէս տեսրակները կը չինէ կը շտկէ, ինքլասի արզուհալը բարլաթմիշ կընէ ու թիճարէթին ինքլասկէ քսմիթէսիին կուտայ, առաջին անգամ հայը ու ազայ քսմիթէն կը մնան, երկրորդ անգամ մնալու հարկ չի մնար, սախթէ ինքլասի իլամը կուտեն, ալին աշաղա շունչարը կըսեն կը բանտարկեն։

ՍՕՆ ՄՕՏԱՆԵՐԸ

Քա ճանըմ քաթիք, թութ շունու ազբեզ։

— Քա նէ՞ տիր օ։

— Շու չանթամը թութ, դօլում եօրուլտու, պու պօշ չանթալարը տա թաշըմանըն մօտասընը չըգարան եէրին տիպինէ կէչսին։

Ժօլի, ժօլի, քա՛ ժօլի, քա՛ պաք կէլի՞ր, ժօլի՛ . . . ո՛ւֆ աման, քա տուտու, նէ՞ եաբայըմ, քէօրէք կէլմէյօր։

— Պէն սանա էվտէ տէմէտի՞մ քի քայթանը պօյնունա թաք տէյի։

— Օ՛ֆ աման սէնտէ, դայթանը թութարսամ սըգըլըյորըմ։

— Էյլէ իսէ, քէօրէյի էվտէ պըրադայըտըն։

— Հիչ էյլէ չէյ օլո՞ւր մու, սօն մօտա տըր նէ։

— Քա Սօֆիկ, ամա՛ն, նէ՞ եաբայըմ, պօթումուն էօքճէսի գօրտու, եավաշ կիթ։

— Զավուք ատըմ ա՛լ, ագապի էվէ տիւշէլիմ։

— Քա եիւրիւյէմէյօրում, էրքէքլէր ա-յագլարըմա պագըյորլար։ չիմոի թօփալ զանն էտէճէքլէր։

— Քա նի՞չին օ գատար էօքճէլերի եիւքսէք եաբտըրտըն։

— Պէնիմ գապահաթըմ եօգ, էօքճէնին պօյու 20 սանթիմէթրօ օլաճագ, մօտասը էօյլէ։

— Վերժինի գըզըմ, ժառտէնէ կիտէճէյիզ, շու կէօզլիւյիւնի կէօզիւնէ գօ՛, կինէ օ պէր բաղար կիպի ունութմայասընն։

— Քա, մամա, քօմասամ օլմա՞զ մը, զաթը եիւզիւմտէ թիւլ վար, կէօզլիւքտէ թագարսամ, արթըգ հիչ կէօրէմէյօրըմ, գարըլարըն ֆիստանլարընա պասըյորում։

— Նէ՞ չարէ, գըզըմ, կէօզէրին քէօռ օլսա պիլէ մօտատան այրըլմայա կէլմէզ, նէ՞ պիլիրսին պէլքի եադընտա տիլէնճի տէյնէյի կիպի պէր չէյ մօտա չըգարսա, էլինէ ալը գադարագտան կէզէրսին։

— Ճանըմ էֆէնտիմ, սիզէ պէր չէյ ըէճա էտէճէյիմ ամմա կիւճէնմէյինիզ։

— Ըսթաֆուրլահ էֆէնտիմ, պույուրուն։

— Իքի մէճիտիյէնիզ պուլունո՞ւր մու։

— Եօք տուր էֆէնտիմ, ըէճա իտէրիմ սիզտէ կիւճէնմէյինիզ։

— Անթուան, պօշունա քօշմա օն պուչուգ վաքօրու գալքտը։

— Գալքտըզընը պիլիյորում, պըրագ պէնի պէն վաքօր իչին քօշմայորում։

— Եա նէ՞ տիր, քի՞մ տիր սէնի քօվալայան։

— Լադըրտըյա թութմա պէնի, պու կիւն ճումաա էրթէսի տիր։ ֆէսճի, քունտուրաճը թէրզի ըասթ կէլիրլէր տէյիւ քօրքումտան քօշույորում։

— Սահիհ պու ֆէնա եօլ տէյիլ, պիլմէյէն տէ վաքօր իչիւն քօշույոր տէր։

ՇԱՐԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ
ԳԷՈՐԳ Ց. ԱՑՎԱՉԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ս. Դ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ ԽԱՆ ԳԵՏՆԱՑԱՐԿ ԹԻՒ 5